

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
w Gminie Miasto Mrągowo na 2021 r.**

I. Wstęp

Alkohol jest jedną z najpopularniejszych substancji psychoaktywnych, a jego nadużywanie może prowadzić do wystąpienia wielu negatywnych skutków zdrowotnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol jest jednym z największych czynników ryzyka dla zdrowia populacji, większe ryzyko stanowi tylko palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ze spożywaniem alkoholu związek ma ponad 60 rodzajów chorób i urazów.¹

Z nadużywaniem alkoholu powiązane są m.in. problemy przemocy w rodzinie, ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej należy do zadań własnych gminy. Podstawę prawną stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Miasto Mrągowo na 2021 r., zwanej w dalszej treści „Miastem”, określa cele i zadania w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu. Jest częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasta Mrągowo na lata 2014-2020 i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Program ten jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań profilaktycznych oraz naprawczych, zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu wśród mieszkańców Mrągowo.

Sposoby realizacji zadań ujętych w Programie dostosowane są do potrzeb i możliwości ich realizacji w Mieście, w oparciu o posiadane zasoby.

Źródłem finansowania zadań Programu ustawowo są środki finansowe z budżetu Miasta, pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Wyłącznym dysponentem środków finansowych w rozdziale 85154 *Przeciwdziałanie alkoholizmowi*, jest Burmistrz Miasta Mrągowo. Plan wydatków Programu na 2021 r. zostanie określony w uchwale budżetowej Miasta na 2021 r.

¹ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkody zdrowotne, <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/szkody-zdrowotne>, [dostęp: 27.09.2017].

II. Diagnoza problemów alkoholowych

Dane dotyczące zjawiska problemów alkoholowych młodzieży w Polsce, zanotowane w 2018 r.:

Z ogólnopolskiego badania pn. „Konsumpcja substancji psychoaktywnych przez młodzież – Młodzież 2018”, sfinansowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, zrealizowanego przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej w dniach 1 – 30 października 2018 r., w którym udział wzięło 80 dziennych szkół ponadgimnazjalnych (z 69 miejscowości), wynika że: co najmniej raz w ciągu miesiąca przed badaniem upiło się 44% uczniów (w 2016 r. taki sam odsetek). Odsetek badanych, którym zdarzyło się to co najmniej trzykrotnie, wyniósł 13% (w 2016 r. 8%).

Do nadmiernego spożywania alkoholu częściej przyznawali się chłopcy niż dziewczęta, co obrazuje poniższa tabela:

Dziewczęta:	39%
Chłopcy:	50%

Biorąc pod uwagę sytuację materialną uczniów, wynika, że w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, do upicia przyznało się:

- 47% badanych, którzy pochodzili z rodzin uboższych,
- 42% uczniów, którzy zadeklarowali średnie warunki życia,
- 45% badanych, deklarujących dobrą sytuację materialną.²

W związku z powyższym możemy założyć, że nie występuje zależność między sytuacją materialną uczniów a ich upijaniem się.

² *Młodzież 2018*, M. Grabowska, M. Gwiazda (red.), Warszawa, 2019, s. 17, 241.

Wyniki badań z 2018 r. w zakresie problemów alkoholowych dzieci i młodzieży szkolnej, uczących się w Mrągowie

W czerwcu 2018 r., w Mrągowie, została opracowana przez Ośrodek Psychoprofilaktyki Nowa Perspektywa diagnoza problemu uzależnień. W badaniu udział wzięło 317 uczniów ze wszystkich szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych, 51% badanych stanowiły dziewczęta, a 49% chłopcy.

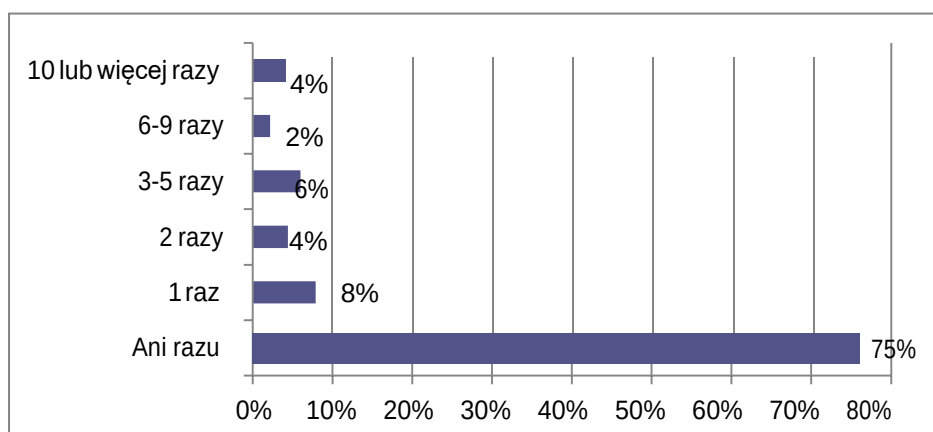
Uczniów zapytano m.in. o spożywanie alkoholu, poniższe tabele przedstawiają odpowiedzi:

Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy?

	Nie piłem	1-2 razy	3-5 razy	6-9 razy	10-19 razy	20-39 razy	40 razy lub więcej
W życiu	39%	17%	12%	4%	8%	6%	14%
W ciągu ostatnich 30 dni	65%	18%	6%	4%	5%	1%	2%

Pomyśl o ostatnich 30 dniach. Ile razy (jeśli w ogóle) wypieś(aś) pięć lub więcej "drinków" z rzędu?

("drink" oznacza tu kieliszek wina, butelkę piwa, mały kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego, albo szklankę niskoprocentowego koktajlu).

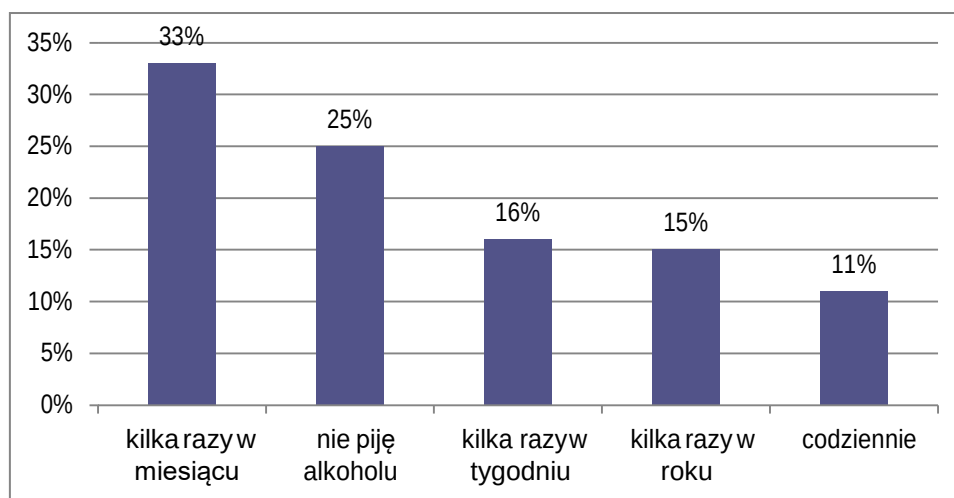

W badaniu przyjęto obiektywną miarę nadmiernego spożycia przy jednej okazji. Taką miarą było 5 drinków lub więcej. Z deklaracji uczniów wynika, że 24% spośród nich w ostatnich 30 dniach wypilo więcej niż 5 drinków z rzędu. Można więc sądzić, że 24% uczniów w Gminie Miasto Mrągowo w ostatnim miesiącu, poprzedzającym badanie, upiło się.

Wyniki badań z 2018 r. w zakresie problemów alkoholowych dorosłych mieszkańców
Mrągowo

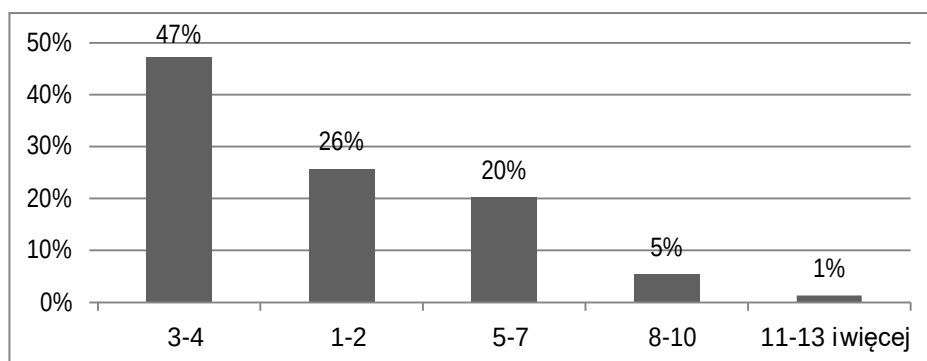
W badaniu udział wzięło 100 dorosłych mieszkańców Mrągowo, 51% badanych stanowili mężczyźni, 49% kobiety.

Mieszkańców zapytano, czy spożywają alkohol i jak często. Z badań wynika, że 25% ankietowanych nie pije w ogóle alkoholu, 15% badanych sięga po wysokoprocentowe trunki kilka razy w roku, a 33% kilka razy w miesiącu. Znaczącym jest fakt, że 16% ankietowanych pije kilka razy w tygodniu, a 11% badanych pije codziennie. Dane obrazuje poniższy wykres:

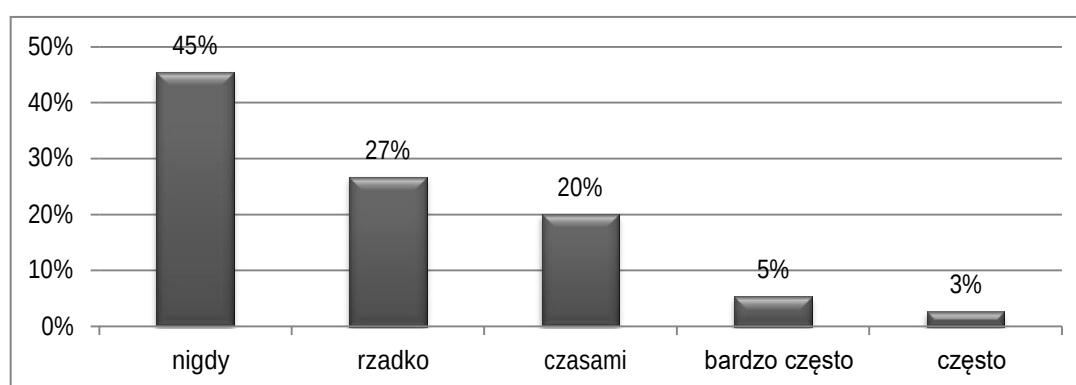

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 26% respondentów wypija jednorazowo porcję standardową (porcja to 250ml piwa 5% lub 100ml wina o mocy 12% lub kieliszek wódki (30ml) o mocy 40%), czyli 1-2 porcje, 47% wypija 3-4 porcje alkoholu, przekraczając tym samym porcję standardową.

Aż 20% wypija 5-7 porcji alkoholu, 5% badanych mieszkańców Miasta wypija 8-10 porcji alkoholu, 1% pije przeważnie 11-13 i więcej porcji. Ze zgromadzonych danych wynika, że aż 73% pijąc, przekracza standardową porcję alkoholu. Powyższe dane obrazuje wykres:

Mieszkańcom zdarza się także spożywać alkohol w pracy. 27% badanych przyznaje, że zdarza im się to rzadko, 20% badanych robi to sporadycznie, 3% często, 5% udzieliło odpowiedzi, że bardzo często. Należy pamiętać, iż spożywanie alkoholu podczas wykonywania obowiązków zawodowych niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji i może stanowić poważne zagrożenie dla całej społeczności. Jest także jednym ze wskaźników picia ryzykownego. Tylko 45% badanych mieszkańców nie wykonuje obowiązków w pracy pod wpływem alkoholu. Obrazuje to poniższy wykres:

Dane dotyczące zjawiska problemów alkoholowych w Mrągowie, zanotowane w 2019 r.
przez służby i specjalistyczne placówki:

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spotkała się na 12 posiedzeniach. Komisja przyjęła 42 wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe.

Wystosowała 180 wezwań osób, wobec których wpłynął wniosek o skierowanie na leczenie odwykowe, na posiedzenie komisji. Wystąpiła także do Sądu Rejonowego z wnioskami o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązkowego poddania się leczeniu odwykowemu wobec 11 osób. Na dyżur Sekretarza Komisji, w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, zgłosiły się 122 osoby.

Poradnia Leczenia Uzależnień objęła leczeniem 129 osób.

Komenda Powiatowa Policji w Mrągowie na terenie Powiatu Mrągowskiego zatrzymała 79 osób dorosłych – nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych, odnotowała 770 wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu przez osoby nietrzeźwe, zatrzymała 137 osób, które prowadziły pojazd w stanie nietrzeźwości, odnotowała także 4 wypadki spowodowane przez osoby będące pod wpływem alkoholu (w tym przestępstwa drogowe).

Straż Miejska wobec osób naruszających przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zastosowała 4 środki oddziaływania wychowawczego w postaci pouczeń.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie objął opieką 823 osoby, 574 rodzin (1169 osób w tych rodzinach), w tym 76 rodzin (107 osób w tych rodzinach) z problemem alkoholowym. Rodzaje wsparcia: finansowe, obiady na stołówce, bank żywności, magazyn odzieży używanej, poradnictwo.

Udzielanie pomocy osobom i rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, prawnej, terapeutycznej oraz pomocy na rzecz powrotu do społeczności. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w poszczególnych kategoriach klientów:

Lp.	Kategoria klientów	Liczba osób	Liczba porad
1.	Osoby z problemem alkoholowym	245	293
2.	Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA)	88	91

III. Cel i zadania Programu

Głównym celem Programu jest zapobieganie i ograniczenie występowania przyczyn oraz skutków nadużywania alkoholu przez mieszkańców Mrągowo.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

Sposoby realizacji:

- 1) Finansowanie programów terapeutycznych i interwencyjno-edukacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu oraz sprawców przemocy domowej, w związku z nadużywaniem alkoholu, realizowanych w Poradni Leczenia Uzależnień oraz przez placówki i organizacje pozarządowe, zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
- 2) Finansowanie funkcjonowania Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego RPA.
- 3) Objęcie szkoleniami i zajęciami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki osób zatrudnionych w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym, pedagogów szkolnych, wychowawców w świetlicach środowiskowych oraz przedstawicieli innych placówek i instytucji, realizujących Program.
- 4) Finansowanie sporządzania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, wydawanych przez biegłych sądowych.
- 5) Szerokie informowanie mieszkańców Miasta o możliwościach skorzystania z pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i prawnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, poprzez rozpowszechnianie informacji w lokalnych mediach.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Sposoby realizacji:

- 1) Realizowanie zadań związanych z zobowiązaniem do podjęcia leczenia odwykowego.
- 2) Zapewnienie dyżurów w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym RPA dla osób z problemem alkoholowym i przemocy oraz ich rodzin:
 - dyżuru wstępnego motywowania do leczenia odwykowego,
 - pomocy prawnej,
 - dyżuru Sekretarza Komisji ds. RPA.

3) Prowadzenie działań na rzecz wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Sposoby realizacji:

- 1) Finansowanie różnych form zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, działalności profilaktycznej, wychowawczej i edukacyjnej, w tym programów profilaktycznych, zajęć edukacyjno – rozwojowych oraz specjalistycznych form pomocy psychologicznej.
- 2) Finansowanie działalności świetlic środowiskowych, prowadzonych przez Miasto.
- 3) Finansowanie zajęć socjoterapeutycznych odbywających się w świetlicach środowiskowych, realizowanych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.
- 4) Finansowanie dożywiania dzieci objętych programami naprawczymi w świetlicach środowiskowych, zakupy środków żywnościowych na imprezy okolicznościowe (m.in. Dzień Dziecka, spotkania wigilijne, wielkanocne, zabawy choinkowe, wycieczki itp.).
- 5) Dofinansowywanie różnych form artystycznych, propagujących zdrowy i trzeźwy styl życia (m.in. spektakle teatralne, koncerty, seanse filmowe, wystawy, pokazy).
- 6) Finansowanie profilaktycznych i terapeutycznych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia, zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 7) Finansowanie działań sportowych, rajdów, olimpiad i konkursów promujących zdrowy styl życia, łączących psychoprofilaktykę z aktywnością sportowo-turystyczno-rekreacyjną.
- 8) Organizacja oraz dofinansowywanie lokalnych imprez, akcji oraz działań profilaktycznych, w związku z udziałem w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych, m.in. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Dni Rodziny”.
- 9) Zakup wyposażenia placów zabaw i boisk oraz zakup sprzętu do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- 10) Doposażenie świetlic środowiskowych i innych placówek realizujących GPPiRPA, w pomoce dydaktyczne, komputery i sprzęt, niezbędny do zajęć programowych oraz finansowanie niezbędnych remontów w tych placówkach.
- 11) Współpraca z lokalnymi mediami w celu propagowania działań na rzecz profilaktyki uzależnień oraz informowania o instytucjach i placówkach świadczących pomoc rodzinie.

12) Finansowanie zakupów i prenumeraty czasopism, plakatów, broszur, filmów oraz innych materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktycznej.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Sposoby realizacji:

1) Finansowanie zadań wynikających z Programu, realizowanych przez instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne wyłonione w drodze konkursów ogłaszanych przez Burmistrza Miasta Mrągowo.

2) Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

3) Dofinansowanie programów dla osób uzależnionych od alkoholu, realizowanych przez stowarzyszenia.

4) Refundacja kosztów pobytu osób z terenu Miasta w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

5) Dofinansowywanie działań w zakresie przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz zapobiegania przypadkom naruszeń prawa i porządku publicznego, będących wynikiem spożywania alkoholu.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Sposoby realizacji:

1) Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, sprawdzające przestrzeganie przepisów ustawy.

2) Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych, prowadzonej na terenie Miasta oraz zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym i nieletnim.

3) Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów, określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Wspieranie reintegracji społecznej i działań na rzecz powrotu osób uzależnionych od alkoholu, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, do społeczności.

Sposoby realizacji:

Podtrzymanie motywacji do podjęcia leczenia odwykowego oraz eliminacja problemów socjalno-bytowych, utrudniających życie codzienne i mających źródło w uzależnieniu od alkoholu. Tworzenie warunków do godnego, zdrowego i higienicznego życia w abstynencji, poprzez zatrudnienie socjalne, finansowanie przeprowadzek do mieszkań socjalnych oraz remonty tychże mieszkań, w ramach działań interwencyjno-motywacyjnych, dla osób objętych programem profilaktyczno-socjalnym MOPS i działaniami Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

IV. Realizatorzy Gminnego Programu

Zadania wynikające z Gminnego Programu będą realizowane przez Urząd Miejski w Mrągowie - Referat Edukacji, Kultury, Sportu, Zdrowia i Opieki Społecznej, we współpracy z Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkołami, organizacjami pozarządowymi, placówkami i służbami, realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na poziomie lokalnym pomoc dla osób i rodzin dysfunkcyjnych z powodu nadużywania alkoholu, prowadzona jest w specjalistycznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, tj. w świetlicach środowiskowych, w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, Poradni Leczenia Uzależnień, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

W szkołach i innych placówkach w ramach systemu oświaty prowadzona jest profilaktyka uniwersalna, wdrażane są także programy wczesnej interwencji dla rodziców. Przy prowadzeniu działań profilaktycznych oraz interwencyjnych, szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

Policja, Prokuratura oraz Sąd realizują zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich kompetencji.

Instytucje kultury i organizacje pozarządowe realizują pozalekcyjne, środowiskowe programy dotyczące profilaktyki uzależnień, adresowane głównie do dzieci i młodzieży.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zwrotu kosztów podróży służbowej

- 1) Członkom Komisji ds. RPA, za udział w posiedzeniu Komisji, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 6% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego stosownymi przepisami.
- 2) Podstawę do naliczenia wypłaty członkom Komisji ds. RPA, stanowi obecność na posiedzeniu potwierdzona własnoręcznym podpisem na liście obecności, sporządzonej przez Sekretarza Komisji i zatwierdzonej przez Burmistrza Miasta lub Sekretarza Miasta.
- 3) Sekretarzowi Komisji, za pełnienie dyżuru w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, za udział w posiedzeniach Komisji, protokołowanie posiedzeń Komisji i prowadzenie jej dokumentacji, sporządzanie wniosków do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, współpracę z Komendą Powiatową Policji, Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową i Poradnią Leczenia Uzależnień oraz kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 37% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego Rozporządzeniem Rady Ministrów.
- 4) Podstawę do naliczenia wypłaty Sekretarzowi Komisji, stanowi sprawozdanie z wykonanych czynności, zatwierdzone przez Burmistrza Miasta.
- 5) W przypadku poniesienia, przez członków Komisji ds. RPA, kosztów podróży służbowej na terenie kraju, przysługuje im zwrot poniesionych kosztów, na podstawie delegacji służbowej - na takich samych zasadach jak pracownikom Urzędu Miejskiego w Mrągowie.

VI. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Mrągowo

Na terenie miasta Mrągowo określono następującą liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- 1) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- 2) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 3) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu,

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- 1) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- 2) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 3) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu,

Zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

1. Punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie mogą być usytuowane bliżej niż 40 metrów od szkół, przedszkoli, innych placówek oświatowo – wychowawczych, obiektów kultu religijnego oraz podmiotów leczniczych.
2. Pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych od drzwi wejściowych miejsc określonych w ust. 1, do drzwi wejściowych miejsc sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych.

Opracowała: Paulina Koneszko